

3

Eesti Vabariigi Põhiseadusliku Assamblee
II toimkonna
koosoleku protokoll nr. 8 28. oktoobril 1991
kella 16.00 - 19.03 koos I ja VI toimkonnaga

Koosolekut juhatas I toimkonna esimees Salum. Töökeel oli inglise ja eesti keel.

Kohal olid Sööt
Leisson
Sovetnikov
Endre

Teistest toimkondadest Järlik, Vooglaid, Sirendi, Hänni,
Tarand, Rätsep, Pärnaste, Salum,
Jermoskin, Runnel, Seppa, Velliste

II osas veel Kelam, Raig, Adams

Ekspertidena olid kohal

Euroopa Nõukogust Klaus Berchtold (Austria)
Matthew Russell (Iirimaa)
Hans Ragnemalm (Rootsi)
Antti Suviranta (Soome)

Välisministeeriumi
külalistena Mr. Zierlein (Saksa)
Jean-Pierre Machlon (Prantsusmaa)
J.C. Mac Pherson (Canada)

I osa

1 MacPherson §3 väga hea, kuid 3.lõik liiga range
üleminekuajal
§ 5 väga hea

Zierlein (Saksa Ülemkohtu peasekretär)
põhimõtted: 1) põhiseadus ärgu olgu liiga detailne
2) parlamendi ja rahva vahel olgu
laialdane konsensus

Russell §3 3.lõik - tehtagu vahet:

põhiseaduse mittetundmine kohtumõistmiseks
karistamiseks

Kohtu alla tuleb anda, kuid karistuse määramisel arvestatagu, kui inimene ei tundnud seadust

§3 rahvusvahelised õigused ja Eesti Põhiseadus - kas kodanik saab oma õiguste kaitsmisel viidata konkreetsele rahvusvahelisele lepingule või konvetsioonile

Machlon §87 välislepingute kohta. Jätta välja. Kasutu

või ohtlik.

Suviranta Soome Ülemkohtu president

§87 tõlkimisviga (?) - kuidas lepingu tähistamisel teist osapoolt informeeritakse?

§3 lõik 2 - millal need kehtima hakkavad, kas ratifitseerides või vastavasse seadusse sisse kirjutades?

§3 lõik 3 põhiseadusest välja jätta, sissekirjutada KrK

Zierlein Rahvusvahelised seadused loovad riigi seadusi. §3 lõik 3 on mitmetähenduslik. Sellepärast välja jätta. (Kuigi sa ei tunne konkreetse riigi seadust, tead ju, et kuskil ei tohi varastada). Põhiseadus on liiga keeruline, et seda üldse tundma õppida, nii et tunned. Seda on liig nõuda tavaliselt inimeselt.

Ragnemalm §3 lõik 2 - iga sõlmitud lepingu kohta otsustab parlament, kas see hakkab kuuluma riigi seadustesse või ei.

Zierlein Rahvusvahelised lepingud sõlmitakse sageli valitsuste vahel ja neid ei ratifitseeritagi.

Russell See peab olema iga maa põhiseaduses, kas nõutakse kõikide valitsuse lepingute ratifitseerimist või ei. See on võimu jagamise printsiibi küsimus.

II

K. 17.15

Berchtold, Zierlein (Runneli küsimuse peale preambula kohta) Poliitiliselt ei ole kuigi tark preambulasse sisse võtta poliitilis-ajaloolisi vihjeid konkreetsete riikide (NSVL, Saksamaa) aadressil. Tulevikus tuleb ju suhelda.

Berchtold Kas Eesti kavatses neutraalseks jääda? Kahjuks ei saa soovitusi anda ühes ega teises suunas.

2 Salum: Oleme Euroopa indiaanlased. Venelaste arv on kümnekordistunud. See on rahvuslik genotsiid olnud. Kas on olemas rahvuse õigused? (See jäi vastusetta).

Zierlein: §9 mõlemad lõigud tähendavad sedasama. /Ongi välja jäetud/

§10 lisada religioon /on olemas/

§12 p. 3 olgu kriminaalprotsessi koodeksis.

Kes on lähedane? Siis võib alati ettekäändeks tuua, et tegemist on lähedasega.

§18 ümber teha /on tehtud/

§21 p. 3. Kui kaua võivad vanemad koole valida? Saksas üle 12 a. laps peab ise nõus olema.

§25 p. 2 - riigivõimu ja kodanike suhted. Aga kodaniku ja kodaniku suhted? Kahe kodaniku vahelisi inimõigusi tuleks jälgida läbi kogu põhiseaduse.

Macholn §9, 15, 16, 18 - moraal

Kes määrab moraalid? Kas neid punkte on põhiseaduses vaja?

MacPerson

§10 lisada vanus, puuded, tervislik seisund

§16 vastuolu: on õigus infi levitada, kuid seda õigust võib piirata. Järelikult võib küll olla tsensuur. Viimane lause ütleb, et tsensuuri ei ole.

§11 õigused + erandid (nagu seadus kehtestab)

§14 - " - " - "

§15 õigused + erandid (ei ole seaduse kehtestatud)

Erandid panna kokku ühte § - mis alusel mida saab piirata

Berchtold

I See erandite paragrahv Euroopa Inimõiguste Konventsioonist maha kirjutada.

II Üleüldse puudub õigus elule - abort, surmanuhtlus

III Poliitiliste parteide asutamine on vaba (võib-olla põhisätetesse)

§10 ümber sõnastada: vaatamata erinevustele nagu näiteks sugu, keel, usk ... jne. Jäägu veel tõlgendamisvõimalusi.

Russell

§12 p. 3 ei kuulu põhiseadusse. Kui üldse, siis KrK. Mõnel juhul peaks olema võimalik sundida tunnistama sugulasegi vastu: abikaasa mõrvamine, verepilastus

§16 - kuidas tõlgendada - tohib trükkida ja ei tohi levitada - või kuidas? Näiteks ajakiri lastega seksimisest. Kui tsensuuri ei ole, siis millal astub seadus vahele.

MacPherson

Näiteks kuulutused ajakirjas - palgamõrtsukas pakub teeneid? Selline tsensuur võiks olla.

Suviranta Ei ole mõeldav tsensuur, kes kõike kontrolliks. Ajakirja väljaandjat peaks saama vastutusele võtta.

1 §40 - Riigikogu ei ole huvitatud referendumi korraldamisest. Selle võiks üle anda valitsusele või presidendile.

Machlon

§37 on tõlkeviga.

Vooglaid: Kas eestlasel on Eestimaal õigus ajada oma asju eesti keeles? Kas see ei ole diskrimineerimine?

Russell Erakaupluses ei saa nõuda eesti keeles teenindamist.

Berchtold §6 paneb asja paika (riigikeel on eesti keel) Rohkem ei ole kellelgi ütlemist.

Suviranta Ühes Helsingi kaubamajas oskasid müüjad vaid rootsi keelt. Sellega kaotati ostjaid. Nüüd on vastupidi ja rootslased otsivad teise kaubamaja. See ei ole põhiseaduse küsimus.

Zierlein §74 kes tohib algetada seadusandlust? Kas ka opositsioon?

§75 p. 2 Kas riigivanemal on õigus kinnitada uut seadust vaid vormiliselt või ka sisuliselt?

p. 4 ei tee vahet, kas seadus võeti vastu ühehäälselt või pikaajalise vaidluse kompromissina. Riigivanemal on ka poliitilised veendumused - vaidluse võiks anda kõrgemale kohtule.

Suviranta §75 p. 2 üks nädal on liig lühike aeg. Väga kiire seadus võidakse alla kirjutada ka poole tunni jooksul, kuid see on erand. Elu näitab, et võib tekkida kuhi.

p. 4 viimane rida ... teiste seadustega. Missuguste seadustega? Uus seadus muudab ju vana seaduse.

Ragnemalm :

§63 õigus seadusandluseks on ka valitsusel. Millele toetudes annab valitsus välja määrusi ja juhendeid?

Russell

Tõepoolest, Riigikogul ei ole selle põhiseaduse järgi oma õiguste delegeerimisõigust.

Zierlein: Põhiseaduslikud volitused.

§54 1938. põhiseadusest!!

Kell sai 19.03. Aeg on läbi. Jätkatakse homme kell 12.

II toimkonna abiesimees

Lehte Sööt (Hainsalu)

Lehte Sööt